

Along with the study of attitudes to sex, the questionnaire focused on the prediction of satisfaction with marriage (Eysenk, Wakefield, 1981), identification of abnormalities in sexual behavior (Eysenk, 1977), diagnosis of femininity – masculinity (Eysenk, 1971). We show results on 14 scales: permissibility, actualization, sexual neuroticism, impersonal sex, pornography, sexual modesty, chastity, aversion to sex, sexual arousal, physical sex, aggressive sex, sexual libido, sexual satisfaction, masculinity – femininity.

We compiled psychological profile of women and men in terms of facilities to sex. The differences in women's sexual installations samples differ in the level of trends, statistical significant differences were not found. Results of the study show statistically significant differences between women and men from crisis families in terms of sexual modesty, chastity, sexual arousal, aggressive sex, masculinity – femininity.

Key words: settings to sex, permissiveness, actualization, sexual neuroticism, impersonal sex, pornography, sexual modesty, chastity, aversion to sex, sexual arousal, physical sex, aggressive sex, sexual libido, sexual satisfaction, masculinity – femininity.

Отримано: 12.08.2013 р.

УДК 796.2.071.5

А.А.Хижняк

Психологічний супровід педагогічної діяльності викладача фізичного виховання у професійному становленні

А.А.Хижняк. Психологічний супровід педагогічної діяльності викладача фізичного виховання у професійному становленні. У статті наведено результати дослідження динаміки показників загальної адаптації та дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання, як діагностичної та аналітичної сторони психологічного супроводу їх педагогічної діяльності. Розглянуто адаптаційну сферу особистості викладачів фізичного виховання як основний фактор успішної професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Визначено особливості зміни показників загальної адаптивності особистості, а також дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання в залежності від гендерної відповідності.

Ключові слова: адаптація, дезадаптація, психологічний супровід, професійна діяльність, емоційне вигорання.

А.А.Хижняк. Психологическое сопровождение педагогической деятельности преподавателя физического воспитания в профессиональном становлении. В статье приведены результаты исследования динамики показателей общей адаптации и дезадаптационных процессов личности преподавателей физического воспитания, как диагностической и аналитической стороны психологического сопровождения их педагогической деятельности. Рассмотрено адаптационную сферу личности преподавателей физического воспитания как основной фактор успешной профессиональной деятельности в сфере физической культуры и спорта. Были определены особенности изменения показателей общей адаптивности личности, а также дезадаптивных процессов личности преподавателей физического воспитания в зависимости от гендерной принадлежности.

Ключевые слова: адаптация, дезадаптация, психологическое сопровождение, профессиональная деятельность, эмоциональное выгорание.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне суспільство висуває ряд нових вимог до педагогічної сфери діяльності. На даному етапі його розвитку, вчені починають вивчати не тільки процес впливу педагога на учнів чи студентів і їх результат навчання, але і звертають пильну увагу на саму особистість педагога, яка до цього часу знаходилася в тіні.

Педагогічна діяльність відноситься до дуже складних видів людської діяльності. Але чим саме займається педагог, більшість людей не зовсім розуміють, обмежуючись зовнішніми, видимими характеристиками його діяльності [4]. Розглянемо деякі психологічні аспекти цієї діяльності.

Професія педагога є професія соціонемічна, тому що предметом праці в ній є людина чи група людей. Вона відноситься до вільних професій, в яких у людини є можливість для розкриття свого творчого потенціалу. Класифікація професій за ступенем самостійності діяльності людини дозволяє віднести цю професію до самостійної праці [4]. За типологією професій, яку запропонував Є.О. Клімов, де як критерій виступає відношення суб'єкта праці до предмета праці, професія викладача відноситься до типу «людина-людина» [5]. Діяльність викладача фізичного виховання пов'язана з розпізнаванням, перетворенням і формуванням особистісних якостей учнів. Педагог формує особистість учня, його мотивацію, уявлення про здоровий спосіб життя; перетворює її свідомість, поведінку і тілесність. При цьому засо-

бами праці є фізичні, психічні, соціально-духовні якості самого педагога.

Поєднання високого рівня знань в області біологічних і психологічних процесів, що відбуваються в період активного росту і розвитку студентів, засобів, методів і форм педагогічного і тренувального впливу, висока фізична і технічна підготовленість жадає від викладача фізичного виховання комплексу педагогічних і спеціальних здібностей [8]. Враховуючи високі соціальні вимоги до цієї професії, а також те, що виконується вона переважно внутрішніми засобами особистості, це приводить до підвищеної стресогенності даної професії. У результаті підвищується ризик емоційного вигоряння, дезадаптивних і деструктивних змін в особистості самого викладача фізичного виховання, що призводить до зниження ефективності його професійно-педагогічної діяльності [2,5,8].

У сучасній спортивній літературі присутні деякі дані про емоційне вигоряння викладачів фізичного виховання [2,4,8], де прослідковуються чіткі деструктивні процеси в даній області, що ведуть до негативного розвитку особистості педагога. Це викликає підвищений дослідницький інтерес до проблеми психологічного супроводу діяльності викладачів фізичного виховання, що тепер не починається зовсім, чи починається в незначному обсязі.

На думку низки дослідників [1,2,4,7,8], психологічний супровід повинен включати діагностику й аналіз індивідуально-психологічних проблем особистості спортивного педагога, що у сукупності можуть призвести до професійного вигоряння. А на основі отриманих даних і виявлених психологічних проблем повинна проводитися робота з їх усунення чи корекції.

Отже, з огляду на вплив емоційного вигоряння, деструктивних змін і дезадаптаційних процесів на розвиток особистості викладача фізичного виховання, актуальною є необхідність психологічного супроводу його педагогічної діяльності, що має значно підвищити її ефективність.

Мета дослідження – визначення динаміки показників загальної адаптації і дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання, як діагностичної й аналітичної сторони психологічного супроводу їхньої педагогічної діяльності.

Дослідження проводилося на базі факультету заочного навчання і післядипломної освіти Національного університету фізичного виховання і спорту України. У дослідженні брали участь викладачі фізичного виховання навчальних закладів 1-2

рівнів акредитації у віці від 23 до 60 років. Загальна кількість респондентів, що брали участь у дослідженні, склала 35 чоловік. Для дослідження був підібраний ряд методик: «Методика визначення соціальної адаптованості особистості О.Г. Посипанова», «Методика діагностики агресивності А. Ассингера», «Методика самоефективності Р. Шварцера та М. Ерусалема», «Методика визначення ригідності», «Методика діагностики емоційного «вигоряння» особистості В.В. Бойко».

Обговорення результатів дослідження. Виходячи з мети дослідження, нами була визначена динаміка загального показника адаптивності особистості викладачів фізичного виховання до професійної діяльності в залежності від вікових особливостей. А також, визначена динаміка в розвитку індивідуально-психологічних характеристик, сприятливих для професійної адаптації.

За основу нами була взята вікова періодизація професійного становлення особистості, запропонована Е.Ф. Зеєром [4]. Відповідно до неї, наші респонденти були поділені на три вікові групи:

- 24 – 27 років, молодість (первинна професіоналізація);
- 28 – 33 роки, I зрілість (вторинна професіоналізація);
- 34 – 60 років, II зрілість (професійна майстерність).

За допомогою методу контент-аналізу нами були визначені пріоритетні індивідуально-психологічні якості, що сприяють росту професійної адаптації особистості: це рівень загальної адаптації, а також креативність, лабільність, конформність мислення, самоефективність. У представлених вище групах викладачів фізичного виховання були досліджені їх показники. Таким чином, визначивши середні значення по кожному з показників, ми отримали результати, які представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Показники індивідуально-психологічних характеристик особистості викладачів фізичного виховання

Вік	Показники (бали)				
	Загальна адаптація	Конформність	Лабільність	Креативність	Само-ефективність
24-27 років	10.33	3.33	4.33	2.67	31
28-33 роки	11	3.41	4.50	3.25	22.75
34-60 років	10.35	3.35	4.23	2.77	29.58

Отримані дані варто інтерпретувати виходячи з загальноприйнятих норм, передбачених у ключах використовуваних нами методик. Отже, показники загальної адаптації варто вва-

жати низькими, якщо вони нижче 8 балів, середніми – від 9 до 16 балів і високими – 17 і більше балів. Показники конформності, креативності і лабільності варто оцінювати з розрахунків: від 1 до 4 – нижче середнього, 4 – середній, і від 4 до 8 вище за середній рівень. Показник самоефективності пропонується оцінювати в такий спосіб: 19 і менше балів – низький, від 20 до 24 балів – нижчий середнього, від 25 до 29 – середній показник, від 30 до 35 – вищий за середній і від 36 до 40 балів – високий.

Отже, ґрунтуючись на отриманих результатах, можна простежити динаміку зміни індивідуально-психологічних характеристик особистості викладачів фізичного виховання в залежності від віку (рис. 1).

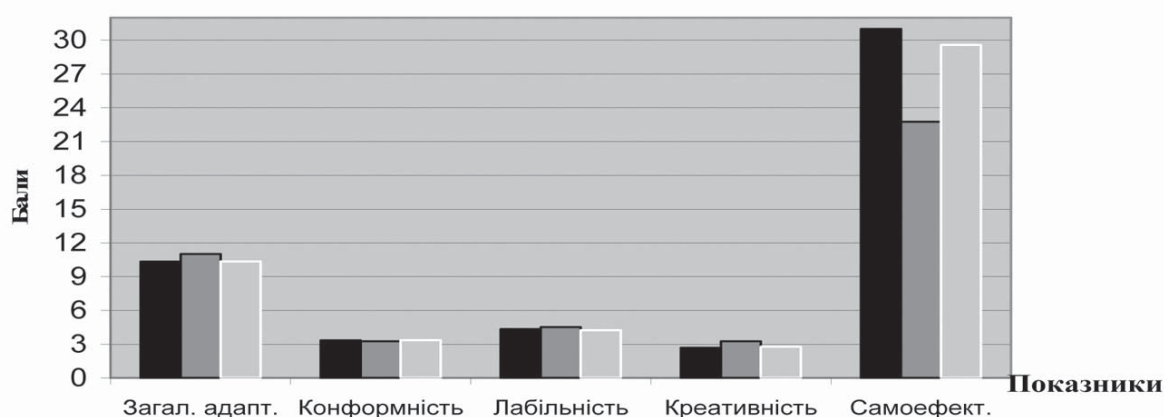

Рис. 1. Динаміка показників індивідуально-психологічних характеристик особистості викладача фізичного виховання в залежності від віку

На рис. 1 видно, що показники загальної адаптованості особистості викладачів фізичного виховання у всіх трьох досліджуваних групах респондентів знаходяться на середньому рівні, що свідчить про стійкий показник адаптації до професійної діяльності. Адаптувавшись один раз, на початкових стадіях свого професійного шляху, викладач фізичного виховання зберігає рівень загальної адаптації практично без змін. Це створює сприятливий фундамент для загального емоційного благополуччя і психологічного самозбереження педагогів протягом усього професійного шляху.

Показники конформності, лабільності і креативності є основними показниками, що характеризують адаптованість. Чим більше виражені дані показники, тим, відповідно, вищий рівень адаптації до професійної діяльності. Також найбільш виражений з трьох перерахованих показників вказує, завдяки чому, найбільш

ше, адаптується дана особистість чи група людей. І, відповідно, найменш розвинута якість указує на те, чого не вистачає для повноцінного процесу адаптації. На рис. 1 видно домінування показника лабільності, що, утім, практично не змінюється у всіх трьох розглянутих вікових групах. Це дозволяє зробити висновок про те, що викладачі фізичного виховання адаптуються до професійної діяльності в основному завдяки високорозвинутій лабільності мислення, яка, якщо розвинулась один раз, не змінюється впродовж усього професійного шляху. Висока лабільність говорить про здатність до гнучкості у відносинах і рухливості центральної нервової системи. Також найменш розвинутою, з перерахованих якостей є конформність. Це свідчить про те, що процес адаптації в педагогів затрудняється низьким рівнем чи відсутністю пристосованості до групи, чи небажанням, невмінням працювати в колективі і підвищеній індивідуалізації.

Показник самооефективності, що так само сприяє адаптації особистості викладачів фізичного виховання до професійної діяльності, відбиває особливості сприйняття ними своїх можливостей (див. рис. 1). На стадії первинної професіоналізації (24 – 27 років) даний показник має середній рівень розвитку, достатній для підтримки адаптації без особливих зусиль і підключення резервних можливостей організму. Далі, на стадії вторинної професіоналізації (28 – 33 років) даний показник значно падає до нижче середнього рівня. І в останній, розглянутій нами, стадії професійної майстерності (34 – 60 років) показник самооефективності знову піднімається до рівня, що вищий середнього. Таку динаміку можна пояснити тим, що в молодому віці в педагогів-початківців сприйняття особистої самооефективності базується на юнацькому максималізмі. Дорослішаючи і зіштовхуючись з життєвими і професійними кризами, викладачі фізичного виховання роблять поглиблений самоаналіз і об'єктивно знаходять у собі ряд недоліків, які не спостерігаються в юності, що приводить до падіння відчуття особистої самооефективності. Входячи в період професійної майстерності, педагоги, набираються досвіду й закріплюються у визначеній життєвій і професійній позиції, завдяки чому рівень самооефективності зростає.

Далі, нами були визначені індивідуально-психологічні характеристики особистості викладачів фізичного виховання, наявність яких негативно впливають на адаптаційні процеси, і сприяють дезадаптаційним. А також, визначена динаміка показників дезадаптаційних процесів особистості педагога в залежності від етапів професійного становлення.

Шляхом аналізу наукової літератури [2,4,8] нами виділено типові особистісні характеристики, що вказують на виникнення професійної дезадаптації.

У викладачів досліджено такі показники, як рівень агресії, ригідності, а також ступінь емоційного вигоряння по фазах: напруги, резистенції і виснаження. Отже, визначивши середні значення за кожним з показників, ми отримали результати, представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Показники дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання

Вік	Показники				
	Агресія	Ригідність	Синдром емоційного вигоряння		
			Напруга	Резистенція	Виснаження
24-27 років	40,67	17,33	26,67	37,33	17,33
28-33 роки	88,75	15,75	24,75	60,50	32,00
34-60 років	38,42	17,27	22,54	48,23	22,38

Отримані дані варто інтерпретувати виходячи з загальноприйнятих норм, передбачених у ключах методик, що використовувалися нами. Отже, показники агресивності варто вважати низькими, якщо їхня сума нижче 35 балів, середніми від 36 до 44 балів, і високими 45 балів і більше. Показники ригідності варто оцінювати з розрахунків: до 13 балів – низький показник, від 14 до 26 балів – середній і від 27 до 40 балів – високий. Показники емоційного вигоряння оцінюються за трьома шкалами: шкала напруги, резистенції і виснаження, вони інтерпретуються з розрахунку 36 і менше балів – фаза не сформувалася, 37 – 60 балів – фаза в стадії формування та 61 і більше балів – фаза, що сформувалася.

Тому, ґрунтуючись на отриманих результатах, можна простежити динаміку зміни показників дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання в залежності від віку (рис. 2).

На рис. 2 видно, що показники агресивності не стабільні. У фазі первинної професіоналізації (24 – 27 років) показник вираженості агресії знаходиться на середньому рівні. У наступній фазі вторинної професіоналізації (28 – 33 року) показник агресії різко збільшується до дуже високого рівня, практично надмірного. І на останній, розглянутій, фазі професійної майстерності (34-60 років), показник знову приходить у норму і повертається на середній, задовільний рівень.

Емоційне вигорання

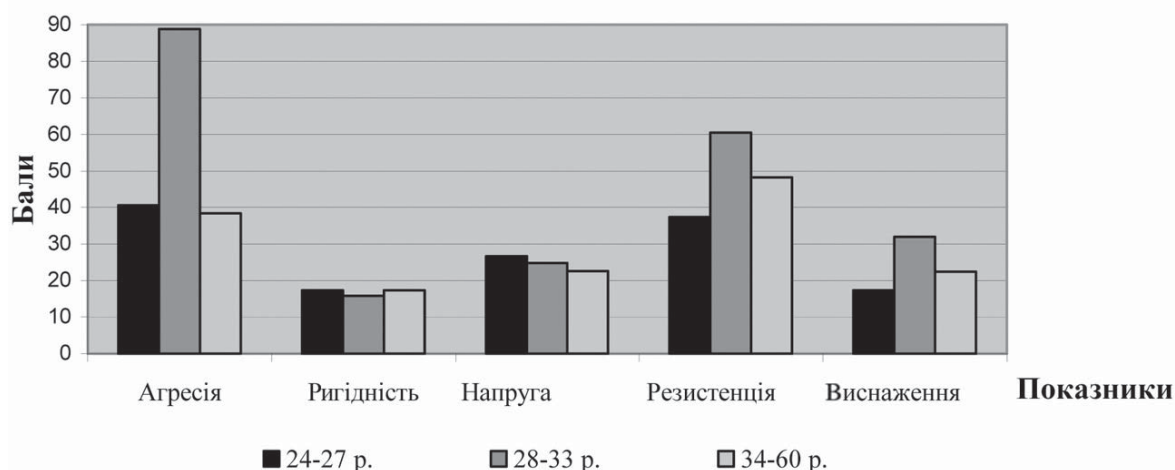

Рис. 2. Динаміка показників дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання залежно від віку

Такий скачок показників агресії можна охарактеризувати як дзеркальне відображення показників загальної самоефективності особистості викладачів фізичного виховання, описаних вище. У першому віковому періоді, коли особистість сприймає власні особистісні якості і достоїнства крізь призму юнацького максималізму, відчуття власної значимості і самоефективності високі. Паралельно з цим, неприємності і кризи не сприймаються як привід для надмірного занепокоєння, відповідно рівень агресії знаходиться в нормі. Переходячи до наступної стадії вторинної професіоналізації, під час якої рівень самоефективності значно знижується за рахунок більш реальної переоцінки якостей власної особистості (див. рис. 1), істотно підвищується рівень агресії через невиправдання очікувань щодо власних можливостей (див. рис. 2). І в останньому, розглянутому нами, віковому періоді професійної майстерності, коли завдяки набутому досвіду (життєвому і професійному) показник особистої самоефективності знову зростає, паралельно знижується рівень агресії до середнього показника. Професіонал здобуває впевненість у собі.

Показник ригідності у викладачів фізичного виховання стійко знаходиться на середньому рівні, протягом усіх досліджуваних вікових груп. Однак, у другому віковому періоді (вторинної професіоналізації) цей показник злегка падає (див. рис. 2), це можна зв'язати з тим, що в даний період незначно, але все-таки змінюються багато індивідуально-психологічних характеристик, які сприяють професійній адаптації (конформність, ла-

більність і креативність), а також рівень загальної адаптованості (див. рис. 1).

Що стосується рівня емоційного вигоряння, то його середній показник знаходиться вище норми через фазу резистенції, що формується (див. рис. 2), у яку входять такі показники як емоційно-моральна дезорієнтація, редукція (спрощення) професійних обов'язків, розширення сфери економії емоцій і неадекватне емоційне вибіркове реагування. Кожний із перерахованих показників знаходиться на рівні вищому середнього. Це досить тривожний сигнал, що говорить про те, що в адаптаційній сфері особистості викладачів фізичного виховання існують значні проблеми. Середній рівень професійної адаптації, зазначений вище (див. рис. 1), утримується завдяки роботі організму у фазі психологічної суперкомпенсації, а також підвищенню рівня процесів самозбереження.

Далі нами проведено порівняльний аналіз показників загальної адаптивності особистості й індивідуально-психологічних характеристик, сприятливих їй, а також дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання в залежності від гендерної відповідності (рис. 3).

Індивідуально-психологічні показники, які сприяють адаптації Дезадаптаційні показники

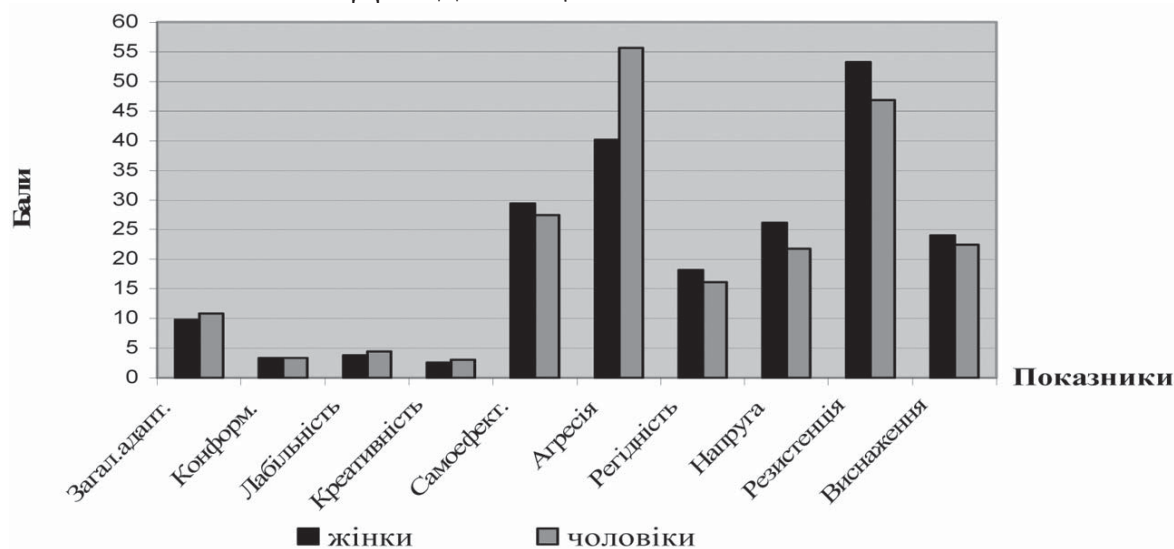

Рис. 3. Особливості зміни індивідуально-психологічних і дезадаптаційних показників викладачів фізичного виховання в залежно від статі

У цьому дослідженні вікові інтервали не враховувалися, а порівнювалися показники чоловіків і жінок усієї вибірки респондентів.

Отже, на рис. 3 видно, що показники загальної адаптивності в чоловіків і в жінок практично однакові, однак у чоловіків вони трохи вище. Це пояснюється тим, що два з трьох показників, з яких складається загальна адаптивність, у них тохи вищі, ніж у жінок. Це показники лабільності і креативності, а в жінок домінує конформність, що пояснюється більш гнучким і рухливим мисленням у чоловіків і, у свою чергу, орієнтацією жінок на спілкування і роботу в команді.

Показник самоефективності в чоловіків знаходиться на середньому рівні, а в жінок на рівні, що вище середнього. Це явище можна пояснити тим, що чоловікам у більшому ступені властиві амбіції щодо успішності своєї професійної діяльності, і як результат їх частіше піддають сумніву у своїй компетенції, що породжує тривожність, зниження самооцінки рівня власної самоефективності. Жінки в середньому менш амбіційні щодо власної кар'єри, у більшій мірі спрямовані на співробітництво і спілкування, що у спортивно-педагогічній сфері легко здійснюється і приносить почуття захищеності.

Підвищення тривожності, викликане високими амбіціями щодо професійної діяльності і сумнівами в успішності їхнього здійснення, нестійкість у показниках самоефективності, призводить до емоційного дисбалансу і підвищення агресивності в чоловіків. Їхній показник, істотно, перевищує норму. У жінок, показник агресивності знаходиться в межах норми, що можна пояснити більшою захищеністю і меншим прагненням до професійного олімпу.

Виходячи з даних, наведених вище, можна інтерпретувати також наступний показник ригідності, що у чоловіків нижчий, ніж у жінок.

Однак загальний показник емоційного вигоряння в жінок переважає за всіма трьома фазами (див. рис. 3). Дане явище можна інтерпретувати з позиції прояву жіночої і чоловічої емоційності. Так, чоловіки, яких випробовує стресовий вплив, обумовлений професійною діяльністю, в більшості випадків будуть більш емоційно реагувати на те, що відбувається. При цьому їхня поведінка буде відрізнятися більшою демонстративністю, ніж у жінок. Це обумовлено вже згадуваною вище потребою в задоволенні своїх професійних амбіцій. Завдяки цьому чоловіки мають можливість виплеснути негативні емоції, не даючи їм накопичуватися і заподіювати деструктивний вплив на їхній психічний стан, тим самим, запобігаючи емоційному вигорянню. У той час як жінки, у більшій мірі, стримані і скромні в проявах своїх емоцій, для них важлива думка навколишніх. Внаслідок цього жінки в спортивно-педаго-

гічній сфері змушені стримувати прояв своїх емоцій і придушувати різні пориви, що є причиною накопичення емоційної напруги, яка стає причиною психологічних деструкцій і емоційного вигоряння.

На основі аналізу результатів ми можемо підвести підсумки і зробити висновок про ті потенційні проблеми, що загрожують процесу повноцінної професійної адаптації і професійного становлення особистості викладачів фізичного виховання. Отже, нами було встановлено, що є потенційно найнебезпечнішим показником є високий рівень агресивності, а також, рівень самоефективності, що різко знижується в період вторинної професіоналізації (28 – 33 років).

У перспективі для корекції небезпечних для адаптаційної сфери явищ доцільно підібрати тренінги, спрямовані на особисте самозбереження, підвищення самооцінки і самоефективності та скласти програму психологічного супроводу з отриманої картини результатів.

Висновки. Проведене дослідження дало можливість визначити рівень розвитку індивідуально-психологічних особливостей особистості, які сприяють росту загального рівня адаптивності і дезадаптаційних процесів на визначеному етапі професійного шляху особистості викладача фізичного виховання. Виявлено скачок показників агресії в зрілому віці, зниження самоефективності в даний період, завищену фазу резистенції, що говорить про емоційне вигоряння, яке формується. Це свідчить про потребу психологічного супроводу в даному напрямку.

Визначено особливості зміни показників загальної адаптивності особистості, а також дезадаптаційних процесів особистості викладачів фізичного виховання залежно від гендерної відповідності. Виявлено домінування адаптаційних показників у чоловіків над показниками адаптації в жінок, а також, показники агресивності, які надмірно перевищують показники у жінок. Це характеризує складну психологічну ситуацію, яка вимагає грамотного психологічного супроводу.

Список використаних джерел

1. Березин Ф.Б. Психическая и психофизиологическая адаптация человека / Ф.Б. Березин. – Л.: Наука, 1988. – 270 с.
2. Водопьянова Н.Е. Синдром психического выгорания в коммуникативных профессиях / Н.Е. Водопьянова // Психология здоровья. СПб.: СПбГУ, 2000. – С. 443-464.
3. Деркач А.А. Творчество тренера / А.А. Деркач, А.А. Исаев. – М.: ФиС, 1982. – 239 с.

4. Зеер Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов. – 4-е изд., перераб., доп. / Э.Ф. Зеер. – М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2006. – 336 с.
5. Иванов С.В. Психологические особенности профессионально-педагогического общения на уроках физической культуры: Автореф. канд. дис. / С.В. Иванов. – Л., 1990. – 17 с.
6. Климов Е.А. Образ мира в разнотипных профессиях / Е.А. Климов. – М.: Изд-во МГУ, 1995. – 224 с.
7. Кокун О.М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічні аспекти забезпечення діяльності: монографія / О.М. Кокун. – К.: Міленіум, 2004. – 265 с.
8. Ковальчук В.І. Особливості професійного вигорання в спортивно-педагогічній діяльності / В.І. Ковальчук // Молода спортивна наука України, збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2004. – Т. 3. – С. 158-163.
9. Маклаков А.Г. Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А.Г. Маклаков// Психол. журнал – 2001. – Т. 22. – №1. – С. 16 -24.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Berezin F.B. Psihicheskaja i psihofiziologicheskaja adaptacija cheloveka /F.B. Berezin . – L.: Nauka, 1988. – 270 s.
2. Vodop'janova N.E. Sindrom psihicheskogo vygoranija v kommunikativnyh professijah / N.E. Vodop'janova// Psihologija zdorov'ja. SPb.: SpbGU, 2000. S. 443-464.
3. Derkach A.A. Tvorchestvo trenera / A.A. Derkach, A.A. Isaev. – М.: FiS, 1982. – 239 s.
4. Zeer Je.F. Psihologija professij: Uchebnoe posobie dlja studentov vuzov. – 4-e izd., pererab., dop. / Je.F. Zeer. – М.: Akademicheskij Proekt; Fond «Mir», 2006. – 336 s.
5. Ivanov S.V. Psihologicheskie osobennosti professional'no-pedagogicheskogo obshhenija na urokah fizicheskoj kul'tury: Avtoref. kand. dis. / S.V. Ivanov. – L., 1990. – 17 s.
6. Klimov E.A. Obraz mira v raznotipnih professijah/ E.A.Klimov. – М.: Izd-vo MGU, 1995. – 224 s.
7. Kokun O.M. Optymizacija adaptacijnyh mozhlyvostej ljudyny: psyhofiziologichni aspekty zabezpečennja dijal'nosti: monografija /O.M. Kokun. – К.: Milenium, 2004. – 265 s.
8. Koval'chuk V.Y. Osoblyvosti profesijnogo vygorannja v sportyvno-pedagogichnij dijal'nosti. Moloda sportyvna nauka Uk-

rai'ny, zbirnyk naukovykh prac' z galuzi fizychnoi' kul'tury ta sportu, m. L'viv 2004, t 3. S 158 – 163.

9. Maklakov A.G. Lichnostnyj adaptacionnyj potencial: ego mobilizacija i prognozirovanie v jekstremal'nyh uslovijah / A.G. Maklakov// Psihol. zhurnal – 2001. – T. 22. – №1. – S. 16 -24.

Khyzhniak A.A. Psychological support of pedagogical activity of a physical training teacher during his professional becoming. In the article the research results of the dynamics of the common adaptation and disadaptation processes parameters of physical training teachers' personalities, as their pedagogical activity's diagnostic and analytical sides of psychological support are submitted. And also, features of changes of parameters of the common adaptability and disadaptation processes of physical training teachers' personalities are determined depending on the stages of professional work and a gender belonging. On the basis of the definition of average value of parameters it has been established, that parameters of the common adaptation are within the limits of norm at all stages of professional work. Also, it is established, that during secondary professional education (28), essential dynamics parameters of aggression and self-efficiency have 33 years. Aggression grows up to a high level, and self-efficiency goes down to a level below average. While during primary professional education (24 – 27 years) and professional skill (34 – 60 years), the given parameters are within the limits of norm. In everything which are mentioned above, stages of professional work, parameters of emotional burning out are overestimated. Thus, it testifies to necessity of psychological support for the given direction.

Key words: adaptation, disadaptation, psychological support, professional work, emotional burning out.

Отримано: 15.09.2013 р.

УДК 159.922.8.001-053.66

К.В.Хоменко

Науково-теоретичні підходи до вивчення проблеми самоствавлення в юнацькому віці

К.В.Хоменко. Науково-теоретичні підходи до вивчення проблеми самоствавлення в юнацькому віці. У статті формулюється проблематика та актуальність вивчення феномена самоствавлення особистості юнаць-